

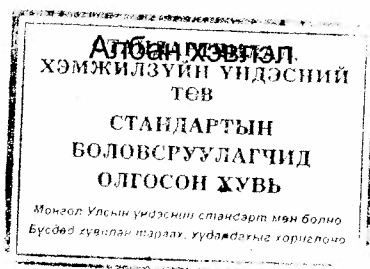
МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ

Хөдөө аж ахуй

Янжуур тамхи

Техникийн ерөнхий шаардлага

MNS 5024 : 2008

СТАНДАРТЧИЛАЛ, ХЭМЖИЛЗҮЙН ҮНДЭСНИЙ ТӨВ
Улаанбаатар хот
2008 он

MNS 5024 : 2008

ӨМНӨХ ҮГ

Стандартчилал, Хэмжилзүйн Үндэсний Төв /СХҮТ/ нь Олон Улсын стандартчиллын байгууллагын гишүүн бөгөөд үйл ажиллагааныхаа хүрээнд үндэсний стандартын бодлогыг төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлдэг.

Стандартын төсөл боловсруулах ажлыг салбарын стандартчиллын Техникийн хороо (ТХ), Дэд хороо (ДХ) эрхлэн гүйцэтгэдэг бөгөөд Техникийн хорооны хурлаар хэлэлцэж 75 %-иас доошгүйгээр дэмжиж зөвшилцсөн төслийг Стандартчилал, Хэмжилзүйн Үндэсний Зөвлөл (СХҮЗ)-өөр хэлэлцэн, тогтоолоор баталснаар хүчин төгөлдөр болно.

Янжуур тамхи. Техникийн ерөнхий шаардлага - стандартыг Эрүүл мэндийн сайдын 2007 оны 222 дугаар тушаалаар батлагдсан “Тамхины хяналтын тухай хуулийн хэрэгжилтийг салбар дундын хэмжээнд зохицуулах ажлын хэсгээс боловсруулав.

Уг стандартыг Хөдөө аж ахуйн болон Эрүүл мэндийн стандартчиллын техникийн хорсоны хамтарсан хурлаар хэлэлцэж дэмжсэн болно.

**Стандартчилал, Хэмжилзүйн Үндэсний Төв
Энхтайваны өргөн чөлөө 46А
Улаанбаатар 210351, Ш/Х - 48**

**Утас 266754, 263860 Факс (976-11) 458032
E-mail: standardinform@masm.gov.mn**

© СХҮТ 2008

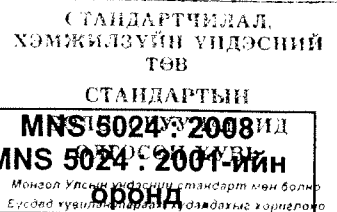
“Стандартчилал, тохирлын үнэлгээний тухай” Монгол Улсын хуулийн дагуу энэхүү стандартыг бүрэн эсвэл хэсэгчлэн хэвлэх, олшруулах эрх нь гагцхүү СХҮТ (Стандартчиллын төв байгууллага)-д байна.

МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ

Ангилалтын код 65.160

Янжуур тамхи. Техникийн ерөнхий шаардлага

Cigarettes. General technical requirement

Стандартчилал, Хэмжилзүйн Үндэсний Зөвлөлийн 2008 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн 7 дугаар тогтоолоор батлав.

Энэхүү стандартын норматив шаардлагыг заавал мөрдөнө.

Энэхүү стандартын "В" Хавсралтыг 2010 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн мөрдөнө.

1 ЗОРИЛГО

Энэхүү стандартын зорилго нь янжуур тамхины үйлдвэрлэл, импорт, худалдаанд тавих шаардлагыг тогтоож, тамхины хор хөнөөлөөс хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалахад оршино.

2 ХАМРАХ БА ХЭРЭГЛЭХ ХҮРЭЭ

2.1 Янжуур тамхийг үйлдвэрлэх, савлах, шошголох, шалгах, хадгалах, тээвэрлэх, борлуулахад хамаарна.

2.2 Энэхүү стандартыг янжуур тамхийг үйлдвэрлэгч, импортлогч, борлуулагч, хэрэглэгч болон хяналт, баталгаажуулалтын үйл ажиллагаанд мөрдөнө.

3 НОРМАТИВ ИШЛЭЛ

Энэ стандартад ишлэл хийсэн дараах стандарт, баримт бичиг, тэдгээрт өөрчлөлт орсон тохиолдолд хамгийн сүүлчийн албан ёсны хэвлэлээс иш татаж хэрэглэнэ.

- MNS ISO10185: 2001, Тамхи ба тамхин бүтээгдэхүүн – Тайлбар толь
- MNS ISO 10315: 2001, Янжуур тамхи - Утааны конденсат дахь никотины хэмжээг тодорхойлох. Хийн хроматографийн арга
- MNS ISO 8243 : 2001, Янжуур тамхи – Дээж авах
- MNS ISO 3308 : 2001, Лабораторийн тамхи татагч машин–Тодорхойлолт ба стандарт нөхцөл
- MNS ISO 4387 : 2001, Янжуур тамхи – Лабораторийн тамхи татагч машинаар никотингүй нийт хуурай үлдэгдэл бодисын (бохь) хэмжээг тодорхойлох
- MNS 5549 : 2006, Хүнсний бүтээгдэхүүнд афлатоксин В1, В2, G1, G2-ыг тодорхойлох нимгэн үет хроматографийн арга
- MNS 5127 : 2002, Тамхи, тамхин бүтээгдэхүүн. Чийг тодорхойлох. Жингийн арга
- MNS 5128 : 2002, Тамхи, тамхин бүтээгдэхүүн. Никотин ба бохины хэмжээг тодорхойлох. Жингийн арга
- MNS 5129 : 2002, Тамхи тамхин бүтээгдэхүүн. Хлорорганик пестицид тодорхойлох. Нимгэн үет хроматографийн арга
- MNS 5130 : 2002, Тамхи тамхин бүтээгдэхүүн. Фосфорорганик пестицид тодорхойлох. Нимгэн үет хроматографийн арга
- MNS CAC/RCP 1 : 2003, Хүнсний эрүүл ахуйн ерөнхий зарчим

MNS 5024 : 2008

- MNS 4244 : 1994, Хөдөлмөр хамгааллын стандартын систем. Галын аюулгүй байдал ерөнхий шаардлага
- MNS 4968 : 2000, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага норм, хэмжих аргад тавигдах ерөнхий шаардлага
- MNS 5364 : 2004 Хүнсний барааны агуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага

4 НЭР ТОМЬЁО, ТОДОРХОЙЛОЛТ

Энэхүү стандартад хэрэглэсэн нэр томьёог MNS ISO 10815 : 2001, Тамхи ба тамхин бүтээгдэхүүн – Тайлбар толь стандартын дагуу ойлгоно.

4.1 Янжуур тамхи

Тамхины ургамлын навчийг технологийн дагуу боловсруулж зориулалтын цаасаар ороосон, шүүлтүүртэй, татаж хэрэглэх бүтээгдэхүүн.

5 ТЕХНИКИЙН ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

5.1 Янжуур тамхийг батлагдсан технологийн заавар, жор, орцын дагуу MNS 4968 : 2000, Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Ерөнхий шаардлага стандартын шаардлага хангасан үйлдвэрт үйлдвэрлэнэ.

5.2 Янжуур тамхийг үйлдвэрлэхэд хэрэглэх түүхий эд, туслах материал нь MNS CAC/RCP 1 : 2003 “Хүнсний эрүүл ахуйн ерөнхий зарчим” стандартын шаардлага хангасан байна.

5.3 Янжуур тамхи импортлоход чанар, аюулгүй байдлын талаар үйлдвэрлэгч орны эрх бүхий байгууллагуудаас олгосон холбогдох баримт бичгийг бүрдүүлсэн байна.

5.4 Янжуур тамхины физикийн үзүүлэлтүүд нь 1 дүгээр хүснэгтэд үзүүлсэн шаардлагыг хангасан байна.

Янжуур тамхины физикийн үзүүлэлт
1-р хүснэгт

д/д	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Хэмжээ
1	Янжуур тамхины нийт урт	мм	(83,5-100,5)±0,5
2	Янжуур тамхины шүүлтүүртэй хэсгийн урт	мм	(21-32)±0,5
3	Янжуур тамхины тамхитай хэсгийн урт	мм	(53-66)±0,5
4	Янжуурын тамхины голч	мм	(4-9)±0,2
5	1 ш янжуурын жин	г/ш	(0,5-0,9)±0,05
6	Янжуур тамхины чийглэг	%	13±2

5.5 Янжуур тамхины бүрэн бүтэн байдал нь алдагдаагүй, татдаг хэсгийн дагуу жигд дүүргэгдсэн байна.

5.6 Бүслүүр цаасыг янжуур тамхины их биед үрчийлгэж нугалахгүйгээр сайн наасан байна.

5.7 Янжуур тамхины химийн үзүүлэлтийн зөвшөөрөгдөх хэмжээ 2 дугаар хүснэгтэд үзүүлсэн шаардлагыг хангасан байна.

**Янжуур тамхины химийн үзүүлэлт
2-р хүснэгт**

Д/д	Үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
1	Бохь	мг/ш	14,0
2	Никотин	мг/ш	1,3
3	Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл	мкг/кг	20,0
4	Афлатоксин В1, В2	мкг/кг	5,0
5	Пестицид	Хлорорганик	0,1
		Фосфорорганик	0,2
6	Нийлбэр гамма идэвхжил (хяналтын түвшин)	Бк/г	250,0
7	Мансууруулах бодис	-	Байж болохгүй

6 ШАЛГАЖ, ХҮЛЭЭН АВАХ

Янжуур тамхины гаднах байдал (Тамхины цаас, хайрцаг)-ыг А, Б хавсралтаар, чанарыг дараах стандартын дагуу шалгаж хүлээн авна. Үүнд:

6.1 MNS 5127 : 2002, Тамхи, тамхин бүтээгдэхүүн. Чийг тодорхойлох. Жингийн арга

6.2 MNS 5128 : 2002, Тамхи, тамхин бүтээгдэхүүн. Никотин ба бохины хэмжээг тодорхойлох. Жингийн арга

6.3 MNS 5129 : 2002, Тамхи, тамхин бүтээгдэхүүн. Хлорорганик пестицид тодорхойлох. Нимгэн үет хроматографийн арга

6.4 MNS 5130 : 2002, Тамхи тамхин бүтээгдэхүүн. Фосфорорганик пестицид тодорхойлох. Нимгэн үет хроматографийн арга

6.5 MNS ISO 10315 : 2001, Янжуур тамхи - Утааны конденсат дахь никотины хэмжээг тодорхойлох. Хийн хроматографийн арга

6.6 MNS 5549 : 2006, Хүнсний бүтээгдэхүүнд афлатоксин В1, В2, G1, G2-ийг тодорхойлох нимгэн үет хроматографийн арга

6.7 MNS ISO 4387 : 2001, Янжуур тамхи– Лабораторийн тамхи татагч машинаар никотингүй нийт хуурай үлдэгдэл бодисын (бохь) хэмжээг тодорхойлох

7 САВЛАХ, ШОШГОЛОХ

7.1 Янжуур тамхийг 1 хайрцагт 20 ширхэгээс цөөнгүй тоогоор савлана.

7.2 Эрүүл мэндийн анхааруулга нь тамхи татсан, дам тамхидалтад өртсөнөөс болж хүний эрүүл мэндэд учруулах хор хөнөөлийг дүрсэлсэн зураг, үндсэн болон тайлбар мэдээллээс бүрдэнэ.

7.2.1 Эрүүл мэндийн анхааруулгыг тамхины хайрцаг, боодлын гадна талын ар болон өвөр тал буюу хамгийн том хэмжээтэй хоёр тал дээр хэвлэсэн байна.

7.2.2 Эрүүл мэндийн анхааруулгыг хайрцаг, боодлыг задлах үед гэмтэхгүй байхаар байрлуулна.

7.2.3 Эрүүл мэндийн анхааруулгыг "B" Хавсралт дахь загварын дагуу хийсэн байна.

7.2.4 Үйлдвэрлэж, импортолж байгаа янжуур тамхинд эрүүл мэндийн зургаан төрлийн анхааруулгаас гурван төрлийн анхааруулгыг сонгож ижил тоогоор хэрэглэсэн байна.

7.2.5 Эрүүл мэндийн анхааруулга нь тамхины хайрцагны гадаргуугийн доод хэсэгт байрлах ба гуравны нэгээс доошгүй талбайг эзэлсэн байна.
ТАЙЛБАР: 7.2.1-т заасан гадаргууд уртаараа 3,3 см, өргөнөөрөө 5,5 см буюу 18,15 см² –аас доошгүй талбайтай байна.

7.2.6 Эрүүл мэндийн анхааруулгын зураг, үндсэн болон тайлбар мэдээллийн эзлэх талбайн харьцаа тэнцүү байна. Анхааруулга гэсэн үгийг том үсгээр Arial-8, үндсэн мэдээллийг том үсгээр Arial-9, тайлбар мэдээллийг жижиг үсгээр Arial-8-аар тус тус бичсэн байна.

7.2.7 Эрүүл мэндийн анхааруулгын өнгө нь "B" Хавсралтад заасантай адилхан тод харагдахуйц, 4 өнгөтэй байх ба 1 мм-ийн өргөн хар өнгийн хүрээтэй байна.

7.2.8 Эрүүл мэндийн анхааруулга дахь үндсэн мэдээллийн "анхааруулга" гэсэн үгийг хар дэвсгэр дээр улаанаар, үндсэн болон тайлбар мэдээллийг хар дэвсгэр дээр цагаан өнгөөр бичсэн байна.

7.3 Тамхины хайрцаг, боодлын хажуу гадаргууд дараах мэдээллийг Монгол хэлээр бичсэн байна. Үүнд:

- Хадгалах хугацаа;
- Үйлдвэрлэсэн он, сар, өдөр;
- Үйлдвэрлэгч /импортлогч/-ийн нэр;
- Тамхинд агуулагдах хорт бодис /бохь, никотин/-ын хэмжээ;
- Үндэсний стандартын дугаар;

ТАЙЛБАР: Үндэсний стандартын дугаарыг зөвхөн дотооддоо үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнд тавина.

7.4 Тамхины хайрцаг, боодол дээр тухайн тамхийг бусад тамхинаас илүү хор нөлөө багатай гэсэн утгатай үг бичих буюу түүнтэй адилтгах тэмдэг, дүрс, өнгө, тэдгээрийн хослол хэрэглэхийг хориглоно.

7.5 Эрүүл мэндийн анхааруулгын загвар /"B"-Хавсралт/-ыг Стандартчиллын төв байгууллагаас CD-ээр авна.

8 ДЭЭЖ АВАХ

MNS ISO 8243 : 2001, Янжуур тамхи – Дээж авах стандартын дагуу дээж авна.

9 ТЭЭВЭРЛЭХ, ХАДГАЛАХ

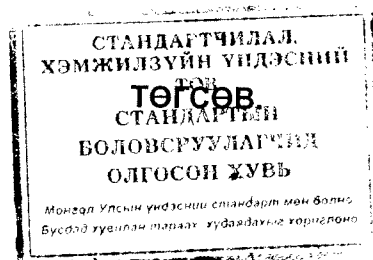
9.1 Янжуур тамхийг шаардлага хангасан тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ.

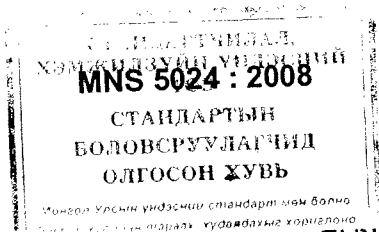
9.2 Тамхийг MNS 5364:2004 “Хүнсний барааны агуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандартын 4.6 дахь заалт “Төрөлжсөн агуулах-Хадгалах онцгой нөхцөл (халуун, хүйтэн, агаарын харьцангуй чийг тохируулах гэх мэт) горим шаарддаг тодорхой бүлгийн бараа хадгалах зориулалттай агуулах”-ын шаардлагыг хангасан агуулахад хадгална.

9.3 Хадгалах байр нь 65 ± 5 %-ийн харьцангуй чийглэгтэй байх ба орчны температур нь 17°C -ээс 20°C байна.

9.4 Янжуур тамхийг үйлдвэрлэснээс хойш 2 жил хүртэлх хугацаагаар хадгалж болно.

9.5 Авдартай тамхийг шалнаас 10 см, халаагуураас 20 см-ээс багагүй зайд гэрлийн шууд тусгалаас хамгаалсан, сараалж модон тавиур дээр дундуур нь агаар чөлөөтэй орох зайтай байрлуулна.

“А” ХАВСРАЛТ (мэдээллийн)

ЯНЖУУР ТАМХИНЫ ГАДНАХ БАЙДЛЫГ ҮНЭЛЭХ

Янжуур тамхины гаднах байдлыг дараах аргаар үнэлнэ. Энэ аргаар тогтоох гэмтэл согогийн оноо 120–иос хэтрэхгүй байна.

А.1 10 хайрцгийг шинжилгээний дээж болгон авна.

А.2 Янжуур тамхины хайрцагны гадна талын гэмтэл согогийг их, дунд, бага гэсэн 3 төрөлд хувааж үнэлнэ.

А.3 Их гэмтэл, согогт тооцох үзүүлэлт

Хайрцагны гадна тал: зориулалтын бүрхүүлийн бүрэн бүтэн байдал алдагдсан байх; хайрцагны аль нэг талын наалт салсан, тухайн хайрцган дотор өөр нэрийн тамхи байх, тамхины тоо дутах, тамхины ерөнхий хэв байдал алдагдахаар хоорондоо эсвэл хайрцагны дотор цаасанд наалдсан байх.

Янжуур тамхины гадна байдал: шүүлтүүртэй янжуур тамхины шүүлтүүр нь байхгүй байх, тамхины цаас цоорсон байх, шарласан байх, тамхины уртын дагуу наалт салсан байх, тамхи өөр хольцтой байх (тамхины цаасны уранхай тасархайгаас өөр);

А.4 Дунд гэмтэл, согогт тооцох үзүүлэлт

Хайрцагны гаднах байдал: хайрцагны аль нэг талын наалт хэсэгчлэн салсан байх; онгойлгогч тууз байхгүй байх; шошгон дээрх барааны тэмдэг, бичиг хөдөлсөн эсвэл үл ойлгогдохоор байх.

Янжуур тамхины гадна байдал: гадна талын цаасны үзүүр цоорч сэмэрсэн байх; янжуур тамхин дээр тухайн оноосон нэр байхгүй байх; машины тосны толбо 3 мм–ээс хэтрэхгүй байх; тамхин дотор тамхины цаасны уранхай тасархай байх; янжуур тамхины сүүл хэсэг 3 мм-ээс илүүгүй урагдсан байх.

А.5 Бага согогт тооцох үзүүлэлт

Хайрцагны гаднах байдал: хайрцагны хэлбэрийн үл мэдэг гажилт, онгойлгогч туузны үзүүрүүд нь бага зэрэг зөрсөн байх, хамгаалалтын цаас үрчийж гэмтсэн байх;

Янжуур тамхины гаднах байдал: оноосон нэр ойлгогдохгүй байх, янжуур тамхи урагдсан байх, тамхины цаас үрчлээстэй байх, тамхины үзүүрийн наалтын задралт 3 мм- ээс хэтрэхгүй байх;

А.6 А.1-ын дагуу цуглуулсан хайрцгийн үнэлсэн 3 төрлөөс янжуур тамхийг нэг дээж болгож согогийн дагуу дахин 3 хэсэгт ангилна. Хэрэв хайрцаг болон янжуур тамхинд нэг зэрэг хэд хэдэн төрлийн гэмтэл согог илэрсэн тохиолдолд хамгийн их согогтойгоор нь тооцно. Хэрэв хайрцаг юмуу янжуур тамхинд нэг янзын гэмтэл давтагдвал нэг төрлийн гэмтэл гэж үзнэ.

A.7 Их гэмтэл согогтойг 10 оноогоор, дунд гэмтэл согогтойг 3 оноогоор, бага согогтойг 0,3 оноогоор тус тус дүгнэх ба энэ аргаар тогтоогдох гэмтэл согогийн (дефект) оноо 120 – иос хэтрэхгүй байна. Төрөл болгоноос гэмтэлтэй хайрцаг, янжуур тамхины тоог гаргана. Янжуур тамхины болон хайрцагны гадна байдлын ерөнхий дүнг дараах томъёогоор гаргана.

$$O = 10A + 3B + 0,3B$$

үүнд : А – их гэмтэл согогтой янжуур тамхи болон хайрцагны тоо;
Б – дунд гэмтэл согогтой янжуур тамхи болон хайрцагны тоо;
В – бага согогтой янжуур тамхи болон хайрцагны тоо.

СТАНДАРТИЛАА,
ХӨМЖИЛГЭЙН ҮНДЭСНИЙ
MNS 5024 : 2008

СТАНДАРТЫН
БОЛОВСРУУЛАГЧИД
ОЛГОСОН ХУВЬ

Монгол Улсын үндэсний стандарт мөн болно
Бусдаас уурвилан тараах, худалдааг хяналтанд

“В” ХАВСРАЛТ (норматив)

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН АНХААРУУЛГЫН ЗАГВАР

1. Тамхи зүрхний шигдээс үүсгэнэ.

2. Уушгины хавдрын 90 хувь нь тамхинаас үүдэлтэй.

3. Тамхи уруул, амны хөндийн хавдар, буйлны өвчин, шүдгүйдэх шалтгаан болно.

4. Тамхи чихрийн шижинг хүндрүүлнэ.

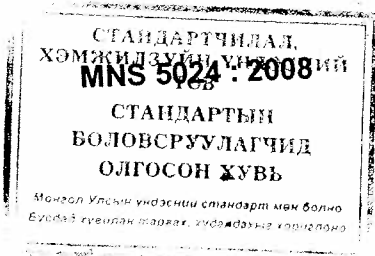

5. Тамхи бэлгийн сулрал үүсгэнэ.

6. Тамхи үр удмыг хөнөөнө.

Үндэсний стандартын дугаар.....
 БотьНийслэл.....

Урд тал

Тамхины нэр

Эрүүл мэндийн анхааруулга

Үлдвэрсэн он сар өдөр
 Үйлдвэрлэгч, импортлогчийн нэр
 Хэргэлэх хугацаа жил

Ар тал

Тамхины нэр

Эрүүл мэндийн анхааруулга

ТАЙЛБАР: "В" Хавсралтыг 2010 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн мөрдөнө.

